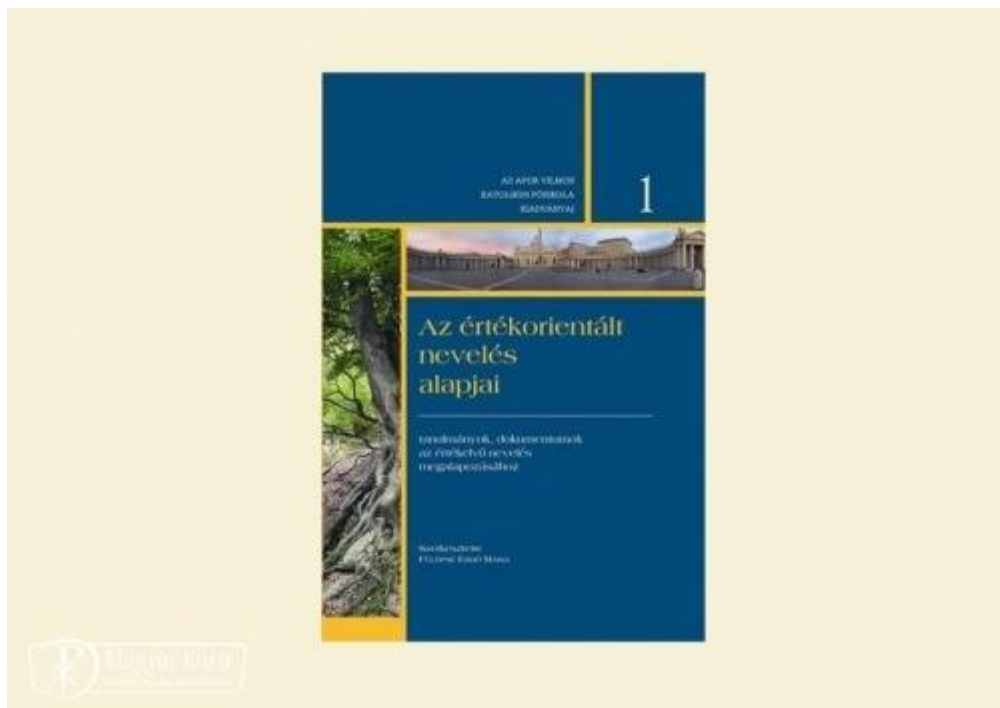

Az értékorientált nevelés alapjai

A Fülöpné Erdő Mária által szerkesztett tanulmánykötet szerzői többek között arra keresik a választ, hogyan valósítható meg a 21. század plurális társadalmában a katolikus értékrend átadása.

Milyen értékeket közvetítsen a nevelés a katolikus iskolákban és a katolikus családban? Melyek azok a társadalmi hatások, amelyek nehezítik, veszélyeztetik az értékek közvetítését? Mi a helye, szerepe napjainkban a katolikus nevelésnek? – teszik fel a kérdést a kötetben helyet kapott tanulmányok írói.

Fülöpné Erdő Mária a kötetben megjelent tanulmányai között *A keresztény nevelés mint társadalmi érték című* írásában tényként szövezi le: a jóléti társadalom a termelés és a fogyasztás folyamatos bővülését állítja középpontba, értékeli és becsüli a javak birtokosait, ezért aki elismertségre, megbecsülésre vágyik, „törekedni fog kiemelkedni a birtokolt javak, lehetőségek mennyiségében és minőségében. Értékrendjének, motivációjának meghatározója lesz az anyagi jólét és a pénzzel megvásárolható szolgáltatások minél szélesebb körének elérése.” Érdekes ellentmondás, hogy miközben a tömegkommunikáció azt sugallja, hogy az élet mélyebb kérdéseiről nem érdemes gondolkodni, az emberekben mégis erős igény él a szemmel nem látható valóság iránt, ezért próbálnak az anyagiakon túlmutató, értelmes életcél keresni. Sokan az egészséges életmódot teszik meg olyan központi motivációnak, amelynek minden mást alárendelnek. Mások a „szélsőségektől sem mentes szekták” felé fordulnak. Ugyanakkor sok emberben él előítélet a hagyományos történelmi egyházakkal szemben.

Megfigyelhető az is, hogy a keresztény hit megvallása, tanítása – ha állításként fogalmazzuk meg, és nem vélekedésként beszélünk róla – a globalizáció korában agresszióként hathat. A globális társadalmakban ugyanis „hallgatólagos közmegegyezést törekszenek kialakítani arra vonatkozóan, hogy a hit terén nem létezhetnek tények, nincs elfogadandó igazság.” A keresztény igazság azonban más. „Mi tudjuk, hogy vannak helyes és helytelen cselekedetek, van a jó és a rossz fogalma (...), létezik objektív igazság, amelyet Isten nyilatkoztatott ki, és amely szabaddá tesz minket a jó megvalósítására, a szeretetre, az evangélium megélésére és a boldogságra (...).” Ez pedig olyan örömteli bizonyosság, amelyet meg kell osztani másokkal, fel kell kínálni a világnak. Ezt teszi a keresztény nevelés, melynek első sajátossága, hogy a keresztény tanításból következő elveket, normákat, gondolkodásmódot és értékrendet kíván átadni.

A második lényeges jellemzője a keresztény nevelésnek, hogy vallja: „Az ember test és lélek egysége, Isten képmására teremtett, végtelenül értékes, személyes és egyedi lény.” A keresztény nevelés sajátossága kell, hogy legyen a Jézus által megfogalmazott evangéliumi gondolat: „Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, nekem teszitek” (Mt 25,40). Az evangélium tanításából levezetett emberszemlélet középpontjában tehát az áldozatokra is kész szeretet áll. E szellemiség kell, hogy meghatározza a tanár-diák, a nevelő és a nevelt egymással való kapcsolatát – hangsúlyozza a szerző kötetbeli tanulmányában.

Lesslie Newbiggin angol teológus *Evangélium a pluralista társadalomban* című írásban arra figyelmeztet, hogy egy olyan pluralista társadalomban, mint a miénk, az elkötelezett hit nyílt megvallását könnyen elvakultnak, korlátozottnak, dogmatikusnak bélyegzik. Ettől a vádtól nem kell félnünk, de figyelembe kell vennünk: a dogma elutasításának egyik oka, hogy sokáig összefonódott az erőszakkal, valamint a politikai hatalommal, pedig magát a keresztény üzenetet hamisítjuk meg, ha érdekében bármiféle erőszakot alkalmazunk. „Valójában csakis a helyesen értelmezett dogma, azaz Isten kegyelmének Jézus Krisztusban adatott ingyenes ajándéka képes a gondolat és a lelkiismeret szabadságát megteremteni és fenntartani.” Newbiggin rámutat: az, hogy Jézus szembeszállt a világot uraló hatalmakkal, szolgálatának lényegéhez tartozott. Ám Krisztus nem hatalomváltásra törekedett. Nem azt tette, amire annyi példát látunk a történelemben, hogy az elnyomott föllázad és az igazság nevében megfosztja hatalmától az elnyomót, majd annak trónját elfoglalva ugyanolyan könyörtelen elnyomóvá válik. „Jézus új utat nyitott a történelemben. Az ő útja a halálon át vezetett a feltámadáshoz, hogy az új élet részesévé tegye azt a közösséget, amelyet maga köré gyűjtött, s amely az ő útját járja a történelem végéig. És ezen az úton minden emberi hatalom Isten ítélete és kegyelme alatt áll.” Ennek tanítása lényeges eleme kell, hogy legyen a katolikus nevelésnek.

Monika Nemetschek osztrák egyházi pedagógus *Isten a gyermek életében* című esszéjében figyelmeztet, hogy a kisgyermek szülei jelenlétében éli át első találkozását Istennel. „Az a gyermek, aki ezt a szeretetteljes támogatást nem kapta meg, később ésszerű okból hajlamos lesz az egyik vagy másik hittételt elfogadni, de teljes szívvel nem tud hinni. A tapasztalat másra tanította.” A szerző kiemelkedőnek nevezi az apa szerepét, hangsúlyozva: az a gyermek, aki apja oldalán biztonságban él, bízni fog önmagában, a világban és Istenben is. Monika Nemetschek tényként állapítja meg, hogy különböző üdvösségtapasztalatokat gyűjtünk. Tökéletesen boldog világ nem létezik, az üdvösség felé mindnyájan csak úton vagyunk. Aki tehát azt hiszi, hogy megóvhatja gyermekét minden szomorúságtól, fájdalomtól, az rosszat tesz neki, hiszen ilyen „délibábszerű” világ nem létezik. „A gyermeknek meg kell tanulnia, hogy jóban és rosszban, világosságban és sötétségben, boldogságban és boldogtalanságban megállja a helyét.” Ezért olyan fontos a gyermeknek, hogy „itt-ott egy kis mennyországot” átélhessen. Így alakul ki benne a sejtelem arról, hogy milyen is lesz a végső,

mindent átfogó értelemben vett üdvösség. Ezzel megalapozzuk a gyermekben a Szentírás „új égről” és „új földről” szóló tanításának megértését. (Szent István Társulat, 2015)

Bodnár Dániel/Magyar Kurír